

Krista Mikkonen vihr

Kirjallinen kysymys yritysten voitontavoittelusta sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä varhaiskasvatuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Oikeus hyvään vanhuuteen on ihmisoikeus. Viime viikkoina vanhusten hoidon huono laatu ja valvonnan puutteellisuus erityisesti kansainvälisten terveysjättien hoitokodeissa on paljastunut. Vanhusten hoivan huutavat puutteet on korjattava. Se edellyttää sitovan ja riittävän hoitajamitoituksen kirjaamista lakiin ja valvonnan vahvistamista, mutta tämän lisäksi hyvän hoidon takaaminen edellyttää myös kohtuuttoman voitontavoittelun rajoittamista.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden ensisijaisena tarkoituksena on taata jokaiselle laadukas, tarpeen mukainen ja yhdenvertainen hoito. Jos voitontavoittelu muodostuu hyvinvointipalveluita tuottavan yrityksen ainoaksi tavoitteeksi, yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutuminen vaarantuu.

Suomessa sähkön siirrolle sovelletaan tuottokattoa, joka määritellään sallimalla sähköverkkoon sitoutuneelle pääomalle kohtuullinen tuottoaste. Sähköverkkoyhtiön tuloksen on pysyttävä tuotokaton alla nelivuotiskauden. Energiavirasto vahvistaa kullekin verkonhaltijalle verkkomaksujen laskentaperusteet valvontajakson ajaksi. Energiavirasto tarkastelee maksujen kohtuullisuutta valvontamallilla, jonka pohjana on sijoitetun pääoman tuotto. Kunkin verkkoyhtiön sijoitettu pääoma määritellään sähköverkon komponenttien jälleenhankinta-arvon ja iän perusteella. Tuotto puolestaan perustuu Suomen valtion 10 vuoden obligaatiokorkoon ja riskipremioon. Valvonta tapahtuu neljän vuoden valvontajaksoissa.

Ruotsissa hallitus esitti vuonna 2017 valtiopäiville sellaisten yritysten voitontavoittelun rajoittamista, jotka vastaanottavat julkista rahoitusta vammaispalveluiden, sosiaalipalveluiden ja peruskoulutuksen järjestämiseen. Esityksessä julkisin varoin rahoitettujen yksityisten toimijoiden liikevoitolle olisi asetettu katto, jonka taso olisi ollut valtionlainojen korkotaso korotettuna 7 prosenttiyksiköllä. Hallituksen mukaan tämä olisi mahdollistanut markkinoiden mukaisen korvauksen toiminnan vaatimille pääomakustannuksille, mutta ei kohtuutonta voittoa. Katto olisi laskettu liikevoitosta ennen kuin siitä on vähennetty korot ja verot. Näin rajoitusta ei olisi voinut kiertää monikansallisen yhtiön sisäisillä lainajärjestelyillä. Esitystä ei hyväksytty valtiopäivillä, mutta esimerkit osoittavat, että keinoja voitontavoittelun rajoittamiseksi on olemassa.

Samat vanhustenhoidon laatuun ja valvontaan liittyvät ongelmat koskevat myös varhaiskasvatusta. Vanhustenhoidossa esiin nousseita puutteita vastaavia ongelmia on samaan aikaan paljastunut myös yksityisten toimijoiden järjestämissä varhaiskasvatustilaisuuksissa.

Kirjallinen kysymys KK 666/2018 vp

Suomessa taloudellisen voiton tavoittelu on kokonaan kielletty perusopetuslaissa. Kielto koskee kaikkia koulutuksen järjestäjiä, myös yksityisiä toimijoita. Varhaiskasvatuksessa yksityisten toimijoiden voittojen tavoittelua ei kuitenkaan ole mitenkään rajoitettu. Varhaiskasvatus on yhä kiinteämpi osa koulutusjärjestelmäämme. On perusteltua, että voitontavoittelu kiellettäisiin siirtymäajalla varhaiskasvatuksessa yhtä lailla kuin se on kielletty muussakin peruskoulutuksessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus valmis rajoittamaan yksityisten yritysten voitontavoittelua sosiaali- ja terveyspalveluissa, ja jos on, niin miten ja

onko hallitus valmis kieltämään voitontavoittelun varhaiskasvatuksessa perusopetusta vastaavalla tavalla?

Helsingissä 22.2.2019

Krista Mikkonen vihr